

Лізинговий кредит може бути наданий підприємству у формі фінансового чи оперативного лізингу. Основні складові лізингового платежу беруть участь у формуванні об'єкта оподаткування [4, п. 7.9.6]. Винагорода за фінансовий лізинг для орендодавця включається до валового доходу, а для орендаря включається до валових витрат. Передача об'єкта лізингу орендарю є об'єктом обкладення ПДВ [5, п. 1.4], оскільки така операція розглядається як продаж послуг. Проте договір фінансового лізингу користується податковими пільгами щодо сплати ПДВ, оскільки платежі за фінансовим лізингом виключено зі об'єкта оподаткування ПДВ [5, п. 3.2.2]. Згідно з п.8 П(С)БО "Оренда" об'єкт операційної оренди відображається орендарем на позабалансовому рахунку "Орендовані необігові активи" бухгалтерського обліку за вартістю, зазначеною в угоді про оренду. При оперативній оренді підприємство-орендар збільшує свої валові витрати на суму орендної плати. Лізинговий платіж розглядається як оплата вартості послуг за договором лізингу та є об'єктом обкладення ПДВ [5, п. 3.1.1].

Висновки. Виходячи з сказаного вище класифікацію видів кредиту необхідно доповнити класифікацією за критерієм податкових наслідків кредитування підприємства. Відповідно до цього критерію, кредити поділяються на: 1) кредити, що ведуть до збільшення валових витрат (фінансовий (від банківської і парабанківських установ); грошова позика підприємства підприємству; облігаційна позика; лізинговий кредит); 2) кредити, що ведуть до збільшення валових доходів (поворотна фінансова допомога); 3) кредити, що ведуть до збільшення балансової вартості необігових активів (комерційний/товарний кредит); 4) кредити, що ведуть до зменшення чистого прибутку (дебіторсько-кредиторська заборгованість). При прийнятті рішення щодо кредитування підприємствам рекомендується керуватися цією класифікацією.

Література

1. **Гроші та кредит:** Підручник. – 3-тє вид. перероб. І доп. – М.І. Савлу, А.М. Мороз, М.Ф. Пудовкіна та ін.; За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 598 с.
2. **Фінанси підприємств:** Навч. пос.: Курс лекцій/ За ред. Д-р екон. наук, проф. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 268 с.
3. **Партин Г.О., Загородній А.Г.** Фінанси підприємств. Конспект лекцій: Навч. пос./ Сер. "Дистанційне навчання", № 4. – Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2002. – 128 с.
4. **Закон України** "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.97 р.; 283-97-ВР.
5. **Закон України** "Про податок на додану вартість" від 03.04.1997 р., № 723/97-ВР.
6. **Лист Міністерства фінансів України** від 14.11.2003 р., № 31-04200-30-25/5432.

УДК 332.025.012

*Доц. М.К. Колісник, канд. екон. наук; магістрант
О.В. Яцишин – НУ "Львівська політехніка"*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ З РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Пожвавлення економічних процесів в Україні значною мірою залежить від ефективності державної політики, наявності сприятливого інвестиційного клімату та інших чинників. Умови розвитку ефективного механізму інвестиційних процесів в Україні розглянуто автором у даній статті.

*Assist. prof. M.K. Kolisnyk; master's degree O.V. Yatsyshyn –
NU "L'vivs'ka Politekhnik"*

Important questions are from development of investment processes in Ukraine

The revival of economic processes in Ukraine largely relies on efficiency of state investment policy, presence of favorable investment climate. Conditions of development an effective mechanism of investment processes in Ukraine are considered by author in the given article.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Важливою умовою успішної ринкової трансформації економіки України є забезпечення її сталого розвитку. Тобто сталий розвиток – це насамперед економічне зростання, яке забезпечує ефективне вирішення проблем життєзабезпечення суспільства та підвищення якості життя населення. Як наслідок цього, проблема формування ефективної економічної політики є однією з найактуальніших на сьогодні. Головним завданням в економічній сфері має стати створення конкурентоспроможної ринкової економіки, покращення інвестиційного клімату та забезпечення макроекономічної стабільності. Інвестиційні процеси у країні мають значний вплив на суб'єкти ринку та їхню діяльність, оскільки інвестиції охоплюють глибинні основи господарської діяльності. Тому дослідження проблем активізації інвестиційних процесів у державі завжди перебували в центрі уваги економічної науки та є предметом розгляду у даній статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій, засвідчує, що ця тема є об'єктом дослідження багатьох науковців. Дослідженню проблем активізації інвестиційних процесів в українській економіці присвячено роботи багатьох вітчизняних науковців – економістів: В.М. Гриньова, І.П. Мойсеєнко, І.О. Бланк, Т.Г. Затонацька, В.Л. Осецький, М. Войтаренко, О. Фурманюк, В.В. Папп, А.Г. Євстаф'єва, О.В. Іваненко. Наприклад, у роботах В. Папп наголошує, що важливою передумовою вітчизняної економіки є впорядкування всієї системи економічних відносин із територіями, які спрямовані на активізацію інвестиційної діяльності та комплексну реалізацію інвестиційних програм у регіонах [4]. Т.Г. Затонацька та В.Л. Осецький акцентують свою увагу на необхідності регулярного розроблення загальнонаціональних інвестиційних програм, які б виступали інструментом прямого впливу на інвестиційний процес, оптимізації державних та ринкових інструментів активізації інвестування [2].

Цілі статті. Метою даної роботи є формування підходів до створення ефективного механізму активізації інвестиційних процесів у країні, як фактора забезпечення економічного зростання та покращення соціально-економічного розвитку країни.

Основний матеріал дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Темпи економічного розвитку й ефективне функціонування багатьох галузей економіки значною мірою визначаються інтенсивністю інвестиційних процесів у країні. Необхідність в інвестиційних надходженнях стала очевидною для всіх господарюючих суб'єктів з моменту трансформації економіки України з адміністративно-командної в ринкову.

Вагоме значення інвестицій у суспільному виробництві зумовлюється як здатністю перетворюватись на елементи реального капіталу, утворюючи матері-

альну базу суспільного виробництва, так і формувати реальні передумови для розширеного відтворення. Мотивацією для підвищення рівня інвестицій є розвиток економіки на основі технологічного інноваційного оновлення. До уваги слід взяти такі обставини: по-перше, саме з активізації інвестиційної діяльності у фазі депресії починаються процеси оновлення морально застарілого капіталу; по-друге, інвестиційний процес, перетворюючись на процес систематичної реалізації інновацій, впроваджує у виробничий процес найновіші досягнення науково-технічного прогресу. Саме за таким механізмом інвестиції стають визначальним чинником економічного зростання. Останнє ж значною мірою залежить від наукової обґрунтованості орієнтирів, пріоритетів, шляхів розвитку, джерел фінансового забезпечення та інших аспектів інвестиційної стратегії [2].

Досліджуючи інвестиційні процеси та інвестиційні потоки в Україні, можна виділити такі основні фактори, які впливають на поведінку як закордонних, так і вітчизняних інвесторів. Внутрішні фактори: несприятливий інвестиційний клімат; недосконалість та часту зміну законодавчої нормативно-правової бази; відсутність системного підходу до державного управління розвитком інвестиційної сфери; зниження фінансових можливостей бюджетів усіх рівнів; неефективне використання інвестиційного потенціалу країни та регіонів; низьку конкурентоспроможність країни; слабку розвиненість фондового ринку; недосконалість фінансово-кредитної системи; відсутність системи гарантів захисту інвестицій; відсутність розвитку інвестиційного партнерства держави та бізнесу; наявність проблем становлення довгострокових відносин підприємства з інвесторами та фінансовими інститутами; відсутність системи страхування ризиків інвесторів, нестабільність політичної ситуації; високий рівень корупції.

Крім дії внутрішніх факторів, на зниження темпів приросту обсягу іноземних інвестицій в Україну впливає несприятлива фінансова кон'юнктура у світі, спричинена крахом окремих регіональних ринків, яка стимулює інвесторів від вкладення в економіку, яка розвивається [5].

Головною метою політики країни у сфері інвестування є ресурсне забезпечення позитивних економічних зрушень в економіці та процесів економічного зростання, тобто забезпечення сталого розвитку країни, що призведе до створення сприятливої кон'юнктури на ринку, підвищення активності господарських процесів, розвиток пріоритетних галузей економіки, підвищення ефективності вирішення проблем життєзабезпечення суспільства та якості життя населення, тобто збалансування соціальної політики.

Для ефективного здійснення інвестиційної політики в основу її розроблення повинні бути закладені принципи, які передбачають державне інвестиційної діяльності та вплив результатів реалізації інвестиційних регулювання проектів на доходи і витрати бюджету, фінансову забезпеченість та прибутковість інвестиційних проектів, характеристику впливу інвестиційних вкладень на соціальну та економічну ситуацію [4]. Інвестиційна політика повинна сформувати у країні сприятливий інвестиційний клімат, який включає: мобілізацією національних заощаджень в інвестиції; доступність кредитних ресурсів для підприємства; приплив іноземного капіталу. Для цього які слід задіяти державі важелі прямої дії у вигляді централізованих державних капітальних вкладень та засоби непрямої дії – бюджетне та грошово-кредитне регулювання [4].

Такі два поняття як економічна конкурентоспроможність країни та інвестиційні процеси дуже взаємопов'язані, чим більш конкурентоспроможніша країна, тим вона більш приваблива для інвесторів та прямих іноземних інвестицій. Прямі інвестиції надходять до країн із довгостроковими передбачуваними можливостями, привабливими перспективами розвитку та чіткою стратегією конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність країни – одна з найбільш впливових концепцій в економічному розвитку, вона може ґрунтуватися на використанні природних ресурсів, дешевої робочої сили, або на конкурентній перевазі інфраструктурного забезпечення чи на інвестиційній привабливості галузей економіки [3]. Всесвітній економічний форум (World Economic Forum (WEF)) щорічно публікує Глобальний звіт конкурентоспроможності, який визначає ступінь та класифікує конкурентоспроможність країни відповідно до отриманих результатів (чим менший порядковий номер рейтингу, тим конкурентоспроможніша економіка). Для оцінки конкурентоспроможності WEF використовує такі показники: індекс конкурентоспроможності, що зростає та індекс мікроекономічної конкурентоспроможності. Україна займала у 2005 р. 84 місце в рейтингу за першим показником (кількість учасників у рейтингу 117) та 75 місце за другим показником (кількість країн у рейтингу 116). Відповідно економіка нашої держави – з великим ризиком для інвестування, що має низький рівень конкурентоспроможності та неефективний розподіл ресурсів. Дослідницька організація Heritage Foundation (США) розраховує індекс економічної свободи, який трактується як ступінь невтручання держави у виробництво, розподіл і споживання товарів та послуг під час забезпечення необхідного для громадян рівня захисту свободи. Оцінюючи значення цього показника індексу, необхідно зазначити, що Україна підвищила свій рейтинг у 2005 р. на 33 позиції (з 117 у 2004 р. до 84 у 2005 р.) випередивши Росію, Туреччину, Грузію. Проте цей показник погіршився у 2006 р. на 15 позицій, і нині Україна у рейтингу економічної свободи посідає 99 місце із 157 країн, наша країна належить до категорії країн із "здебільш невільною економікою" [3, ст. 26].

У сучасній інвестиційній політиці багатьох країн світу вагоме місце займає інвестиційне партнерство держави та бізнесу. Такий механізм дає змогу реалізовувати інвестиційні проекти з участю держави без використання бюджетних коштів чи застосування фінансування на пільгових умовах. Під таким партнерством розуміють ефективний розподіл ризиків між державою та приватною стороною. Основні перепони для участі приватного сектора у проектах спільно з державою є недостатній рівень потоків готівки у проектах, брак інструментів для усунення політичного ризику, обмежені можливості для виходу інвесторів із проекту [7]. Національний інститут США зі зв'язків з інвесторами визначає поняття "зв'язку з інвесторами" як вид стратегічної маркетингової діяльності компанії, що включає питання розкриття інформації, фінансової політики та надання існуючим і потенційним інвесторам адекватних даних про поточний стан справ у компанії та її перспективи розвитку. Нині в Україні розв'язання цього завдання потребує розроблення механізму управління цим процесом з метою стратегічного розвитку підприємства [8, ст. 105].

Інвестиційну діяльність в Україні можуть здійснювати громадяни, недержавні підприємства, органи влади й управління України, іноземні інвестори. Розглянемо дані Держкомстату України про прямі інвестиції в Україну. Приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни, з урахуванням його переоцінки, утрат, курсової різниці тощо, за 2006 р. становив 4295,9 млн. дол., що тобто 54,8 % до приросту за 2005 р. При цьому обсяг приросту іноземного капіталу за 2006 р. є одним з найбільших за всі роки. Зниження приросту інвестицій, порівняно з попереднім роком, пояснюють обсягами надходження у 2005 р. коштів від приватизації із залученням іноземного інвестора ВАТ "Криворіжсталь" (4,8 млрд. дол.). Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну, станом на 1 січня 2007 р. становив 21186,0 млн. дол., що становить 125,4 % до обсягів інвестицій на початок року і становить 454,6 дол. на одну особу [9] (рис. 1).

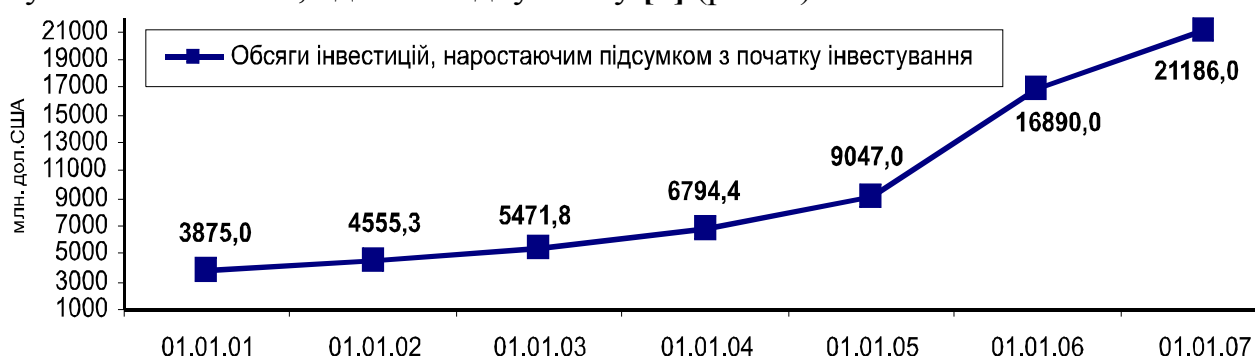

Рис. 1. Прямі іноземні інвестиції в Україну (складено з використанням [9])

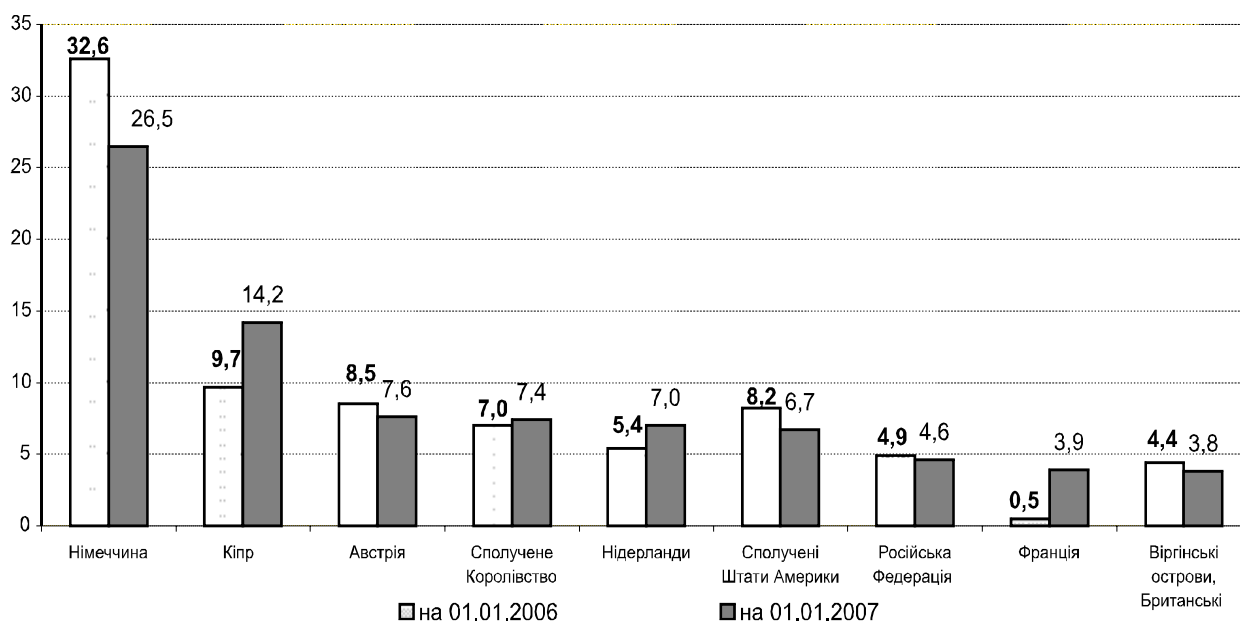

Рис. 2. Розподіл прямих інвестицій в Україну за основними країнами-інвесторами, % (складено з використанням [9])

Інвестиції надійшли зі 119 країн світу, при цьому на 10 з них припадає 84,1 % їх загального обсягу, це: Німеччина — 5620,7 млн. дол., Кіпр — 3011,7 млн. дол., Австрія — 1600,8 млн. дол., Сполучене Королівство — 1557,2 млн. дол., Нідерланди — 1493,0 млн. дол., США — 1418,0 млн. дол., Російська Федерація — 980,8 млн. дол., Франція — 826,8 млн. дол., та Швейцарія — 504,9 млн. дол. (рис. 2). На 1 січня 2007 р. значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено у

фінансових установах (2419,8 млн. дол.), на підприємствах оптової торгівлі (2264,0 млн. дол.), в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям (1773,4 млн. дол.) [9].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумувавши все вище сказане, можемо зробити висновок, що для створення ефективного механізму активізації інвестиційних процесів у країні необхідно вжити низку заходів, що сприяють підвищенню інвестиційної привабливості як підприємства, галузі так і держави в цілому. З огляду на проведені дослідження, необхідно сформулювати комплексну програму активізації інвестиційних процесів для сталого розвитку країни, підвищення життєвого рівня населення та ефективної соціально-економічної політики, що охоплює: створення стабільної законодавчої бази, формування ефективної інвестиційної політики, підвищення конкурентоспроможності країни, формування інвестиційного партнерства держави та бізнесу, становлення довгострокових відносин між суб'єктами інвестиційного процесу в Україні, ефективне використання потенціалу регіонів та держави в цілому. Майбутнє досконаліше дослідження планується за такими напрямками, як інвестиційний клімат на прикладі певного регіону та шляхів стимулювання інвестицій. На підставі проведеного дослідження будуть вдосконалені способи оцінки ризиковості інвестиційних процесів.

Література

1. **Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І.**, Проблеми розвитку інвестиційної діяльності: Монографія/ За заг. ред. В.М. Гриньової. – Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. – 464 с.
2. **Затонацька Т.Г., Осецький В.Л.** Стратегія нарощування інвестиційного потенціалу національної економіки// Фінанси України. – 2006, № 7. – С. 38-49.
3. **Войтаренко М., Фурманюк О.** Економічна конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість України// Економіст. – 2006, № 12. – С. 25-28.
4. **Папп В.В.** Вдосконалення інвестиційної політики в країні та її вплив на розвиток інвестиційного процесу в регіоні// Регіональна економіка. – 2006, № 2. – С. 50-59.
5. **Євстаф'єва А.Г., Іваненко О.В.** Особливості інвестиційної діяльності в Україні на сучасному етапі// Держава та регіони науково-виробничий журнал. – 2006, № 4. – С. 134-137.
6. **Бондаренко Д.О.** Застосування системного підходу до державного управління розвитком інвестиційної сфери// Держава та регіони науково-виробничий журнал. – 2006, № 4. – С. 22-26.
7. **Циганкова М.** Формування інвестиційного партнерства держави та бізнесу в Україні// Економіст. – 2006, № 10. – С. 50-53.
8. **Лепейко Т.І., Шемасю В.В.** Проблеми встановлення довгострокових відносин підприємства з інвесторами, власниками і фінансовими ін-тами// Фінанси України. – 2006, № 11. – С. 104-111.
9. <http://www.ukrstat.gov.ua>.

УДК 658.8:631.1.027:631.11

*Доц. Я.С. Ларіна, канд. екон. наук –
Національний аграрний університет, м. Київ*

РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ПРИНЦИПИ ТА ВАРІАНТИ ЗАСТОСУВАННЯ В АПК

Розглянуто сучасні наукові підходи щодо формування стратегій управління підприємства в умовах невизначеності. Окреслено базові моделі таких стратегій та можливості їх застосування в АПК.